

RESSENYES

ALEXANDRESCU, Ioana; MONTOLIU PAULI, Xavier (eds.)
El prodigi de les lletres: aproximació a l'obra de Mircea Cărtărescu
 Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2021, 160 p.
 ISBN 978-84-490-9336-4

La irrupció de les lletres romaneses en la literatura catalana ja ha assolit un cert grau de normalitat gràcies a la presència sovintejada d'autors romanesos a festivals, l'augment considerable de les traduccions de clàssics moderns i contemporanis al català publicades en editorials de tot el territori, l'impuls i compromís de difusió empès pels traductors i, també, la introducció de l'ensenyament reglat del romanès com a L2, promogut per les institucions romaneses en aliança amb organismes públics catalans.

Capdavantera en la implantació del romanès en els estudis de Lletres o de Traducció i Interpretació, la Universitat Autònoma de Barcelona va acollir l'any 2016 l'obertura del lectorat de romanès amb una magnífica lliçó de la catalanòfila i traductora romanesa Jana Balacciu Matei, presentada pel traductor Xavier Montoliu Pauli, seguit d'una lectura de textos literaris en català i en romanès. D'aleshores ençà, la UAB ha acollit personalitats romaneses del món de les lletres, coordinada amb la publicació de novetats editorials. Però s'esqueia un pas més.

Així, l'any 2018 tenia lloc la primera trobada de caràcter acadèmic i traductològic dedicada a l'obra de Mircea Cărtărescu, organitzada per la Facultat de Traducció i Interpretació de la UAB i per la Institució de les Lletres Catalanes, amb motiu de la visita que l'autor feia a Barcelona per presentar el volum de poesia *Res* —el primer de Cărtărescu que es publicava a l'estat espanyol— i per tornar a participar en la Setmana de la Poesia de Barcelona.

Aquesta jornada, dissenyada conjuntament per la lectora de romanès de la UAB, Ioana Alexandrescu, i pel traductor i gestor cultural Xavier Montoliu Pauli, pretenia «prestar una atenció delicada» a l'obra de l'autor i, naturalment, com no podia ser d'altra manera, posar en diàleg els textos narratius i poètics escrits per Mircea Cărtărescu i analitzar-los, a través de la seva recepció, dins d'un espai universal.

El març de 2021 apareixia el volum *El prodigi de les lletres: aproximació a l'obra de Mircea Cărtărescu*, editat per Alexandrescu i Montoliu-Pauli i publicat, en format paper i digital, pel Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma

de Barcelona. El volum inaugurava la col·lecció «12 literatures». Aquest llibre, que va més enllà d'unes actes acadèmiques tradicionals, aplega, en primer lloc, els textos teòrics de reconeguts professors, crítics i traductors de literatura catalana, hispànica i romanesa; també les intervencions de Cărtărescu a la UAB i a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans i, finalment, una mostra de poesia romanesa contemporània.

El llibre està estructurat en tres parts, encapçalades per un pòrtic d'Albert Brancadell, degà de la Facultat de Traducció i d'Interpretació, seguit d'una nota dels dos editors i una presentació sobre l'autor signada per Alexandrescu.

La primera part, titulada «Tot ho és tot: el món literari de Mircea Cărtărescu», reuneix els articles següents: «Mircea Cărtărescu: més enllà de tot», de D. Sam Abrams; «Dents de llet», de Francesc Serés, i «Tres apunts sobre com llegir Mircea Cărtărescu en temps d'autoficció», de Xavier Pla. D. Sam Abrams posa l'accent en l'estètica postmoderna i parla de l'obra de Cărtărescu referint-se a la intertextualitat en els textos de l'autor que, en paraules del crític, «s'ha d'aconseguir que la intertextualitat no anul·li ni el sentit d'existència del text, ni el sentit d'existència de l'autor» (2021: 30). Francesc Serés centra l'atenció en l'anàlisi de l'obra *Las bellas extranjeras* i escriu sobre la percepció d'un món que pren forma en aquesta narració, especialment el món de Bucarest en la visió de Cărtărescu, perquè la ciutat adquireix sentit a través del seu món, de les connexions humanes i socials. Al tercer article d'aquesta secció, Xavier Pla aborda les referències filosòfiques sobre la construcció de la identitat per mitjà de la narrativa i el seu vincle amb la memòria. Aquest grup d'articles destaca per la importància del postmodernisme, la memòria i la identitat en l'obra de Cărtărescu.

La segona part, titulada «Paraules que transiten: traduir Mircea Cărtărescu» està concebuda com un diàleg entre els tres traductors de l'autor en l'espai ibèric: Marian

Ochoa de Eribe, que ha traduït les seves obres més importants en castellà a l'Editorial Impedimenta; Antònia Escandell Tur, que li ha traduït la novel·la *Solenoid* al català a Edicions del Periscopi; i Xavier Montoliu Pauli, que ha traduït per a Lleonard Muntaner Editor *Per què ens estimen les dones* i el volum de poesia bilingüe *Res. Poemes 1988-1992*. Marian Ochoa de Eribe, a «Reflexión preliminar o esbozo de prolegómeno», medita sobre el seu propi procés de traducció de la literatura escrita per Cărtărescu, un article ple de passió i dedicació. En el text «Possibilitats i límits en la traducció de *Solenoid*, de Mircea Cărtărescu, al català», Antònia Escandell Tur fa algunes confessions sobre la seva experiència com a traductora d'una obra complexa com la novel·la esmentada, amb referències al text de Walter Benjamin *La tasca del traductor*. Xavier Montoliu Pauli, en canvi, a l'article «Algunes notícies sobre Mircea Cărtărescu a les lletres catalanes» traça un recorregut precís i descriptiu de la presència de l'autor i la recepció de l'obra cartaresquià a l'espai català des de l'any 2014 fins a l'any 2019.

A l'última part del llibre, «Camins de lectura per l'univers carteresquià», descobrim les aproximacions més polièdriques a l'obra de l'autor romanès. El text escrit per Octavio Cano Silva, «Ascensión en espiral: el impulso literario en el intercambio epistolar», analitza les estructures narratives de Mircea Cărtărescu al llibre *Correspondències* de Luisa Etxenike i Mircea Cărtărescu. Alba Diz Villanueva fa aflorar el teixit dels textos de Cărtărescu utilitzant el concepte d'intertextualitat per palesar la complexitat de la producció literària de l'autor. El seu article es titula «La intratextualidad cartaresquià: un recorrido por los hilos del *textos*». El tercer article tracta de l'estudi de la imatge, a càrrec de Mihai Iacob, a «La cara española de Mircea Cărtărescu: dificultades y dudas relacionadas con el estudio de la imagen del escritor traducido», en què proposa dos conceptes: *l'autoimatge* (l'autorepresentació d'algú) i *l'heteroimatge*

ge (representació d'algú per altres persones) per analitzar la imatge espanyola de Cărtărescu. Berta Ares Yáñez, a «Cărtărescu en el laberint. Una lectura de *Solenoide*» analitza les influències literàries i filosòfiques a l'obra de l'autor. A més dels elements del postmodernisme, trobem vincles amb l'estranyament de Kafka i l'univers laberíntic de Borges que conformen la poètica de Cărtărescu, perquè, com diu Marian Ochoa de Eribe «Cărtărescu es fonamentalment un poeta, un poeta que escriu colosals poemes en prosa» (2021: 49). L'últim article és una bella anàlisi de les idees de salvació en l'obra de Cărtărescu en comparació amb els pensaments de W. Benjamin. Santiago Muñoz, en «La fixació saturniana de la mirada. La idea de salvació en Mircea Cărtărescu i en Walter Benjamin», ofereix un paral·lelisme entre la idea messiànica de salvació en les *Tesis sobre el concepte d'història*, de Benjamin, i la novel·la *Solenoide* de Cărtărescu.

El volum acaba amb una selecció de poesia romanesa dels poetes Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ion

Mureșan, Ioan Es. Pop i Mircea Cărtărescu, en traducció catalana de Lilica Voicu-Brey, Corina Oproae i Xavier Montoliu Pauli. Una mostra així és molt encertada per al lector, atès que a cada creació es comparteixen idees, es recreen; els autors les defineixen amb els seus estils propis. I, en concret, tota l'obra de Cărtărescu està impregnada d'idees poètiques i universals que es conjuguen constantment en vers o en prosa.

Convidem a llegir aquest volum no solament per trobar-hi una anàlisi crítica de profunditat, sinó també per viure una experiència de lectura, de traducció i de vida; en definitiva, un viatge en el qual sempre descobrirem punts en comú entre diferents àrees del pensament literari més actual.

Adina Mocanu

Universitatea din Craiova

<https://doi.org/10.5565/rev/quaderns.70>

